

УДК 330.322:338.431

В. М. Ходаківський,

к. е. н., доцент кафедри економіки і підприємництва,

Житомирський національний агроекологічний університет, м. Житомир

М. А. Місевич,

к. е. н., доцент кафедри менеджменту організацій і адміністрування ім. М.П. Поліщука,

Житомирський національний агроекологічний університет, м. Житомир

ІНВЕСТИЦІЙНА ПРИВАБЛИВІСТЬ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ У КОНТЕКСТІ ЇХ ГАЛУЗЕВОЇ СТРУКТУРИ ВИРОБНИЦТВА

V. Khodakivskyi,

Ph.D., assistant professor of economics and business, Zhytomyr National Agro-ecological University, Zhytomyr

M. Mysevych,

Ph.D., assistant professor of management and organizations administering them. M. Polishchuk, Zhytomyr National

Agro-ecological University, Zhytomyr

INVESTMENT ATTRACTIVENESS OF AGRICULTURAL ENTERPRISES IN THE CONTEXT OF THEIR INDUSTRIAL STRUCTURE

У статті обґрунтовано та розроблено концептуальні основи і практичні рекомендації щодо підвищення інвестиційної привабливості сільськогосподарських підприємств. Проведено аналіз діяльності сільськогосподарських підприємств з метою оцінки прибутковості, термінів повернення інвестованих коштів та мінімізації інвестиційних ризиків у контексті їх галузевої структури виробництва. Уточнено поняття інвестиційної привабливості сільськогосподарських підприємств та проаналізовано структурні етапи її формування, які охоплюють мету етапу, його характеристику та очікувані результати з урахуванням внутрішніх чинників на кожному етапі інвестування. Окреслено методичні підходи до оцінки рівня інвестиційної привабливості сільськогосподарських підприємств шляхом поєднання високорентабельних галузей сільськогосподарського виробництва з можливими обсягами інвестиційних ресурсів. Вказано на необхідність докорінної перебудови існуючої системи інвестиційного забезпечення сільськогосподарських підприємств Житомирської області. Окреслено перспективи розвитку виробничих систем сільськогосподарських підприємств у середньостроковій перспективі.

In the article the and the conceptual framework and practical recommendations to improve the investment attractiveness of the agricultural enterprises. The analysis of agricultural enterprises to assess the profitability terms of return of invested funds and minimize investment risk in the context of industrial structure. The concept of investment attractiveness of agricultural enterprises and structural analysis of the stages of its formation, the purpose of covering phase, its characteristics and expected results, taking into account internal factors at each stage of investment. Outlined methodical approaches to evaluation of investment attractiveness of agricultural enterprises by combining highly agricultural areas with potential volumes of investment resources. The necessity of a radical overhaul of the current system of investment support agricultural enterprises of Zhytomyr region. Prospects of development of productive farms in the medium term.

Ключові слова: інвестиції, інвестиційна привабливість, сільськогосподарські підприємства, галузі виробництва, виробничі системи, галузева структура.

Key words: investments, investment attractiveness, farms, industries, production systems, sectoral structure.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ У ЗАГАЛЬНОМУ ВИГЛЯДІ ТА ЇЇ ЗВ'ЯЗОК ІЗ ВАЖЛИВИМИ НАУКОВИМИ ЧИ ПРАКТИЧНИМИ ЗАВДАННЯМИ

Інвестиційна привабливість є основною характеристикою окремих сільськогосподарських підприємств з

позицій перспективності їх розвитку, розширення параметрів виробництва і збуту продукції, зміцнення позиції на ринку, ефективності використання активів та їх ліквідності, стану платоспроможності та фінансової стійкості, що в цілому може забезпечити відповідний рівень конкурентоспроможності суб'єкта господарю-

вання. Тому одним із найважливіших завдань, які стоять перед кожним з них зокрема та перед економікою країни в цілому є підвищення рівня інвестиційної привабливості.

Особливою гостроти проблема підвищення інвестиційної привабливості набуває в сільському господарстві, яке значно відстало в технічному та технологічному розвитку, має низку особливостей, що зумовлюють необхідність прискорення інвестиційних процесів: незадовільний стан матеріально-технічної бази, її невідповідність рівню науково-технічного прогресу, нестабільність ринку агропродовольчої продукції, фінансові проблеми підприємств, низька рентабельність виробництва та окупність інвестицій. В аграрній сфері залучення інвестицій виступає також засобом забезпечення продовольчої безпеки, гарантом розвитку сфер агропромислового комплексу та екологічного захисту довкілля. За останні роки, спостерігається майже повна зупинка інвестиційної діяльності сільськогосподарських підприємств, що призвело до руйнівних процесів у продуктивних силах галузі, проїдання капіталу, погіршення стану земельних ресурсів, зниження ефективності сільськогосподарського виробництва, надходження на український ринок низькоякісних імпортованих продовольчих товарів, погіршення рівня якості життя сільського населення та населення країни загалом.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ, В ЯКИХ ЗАПОЧАТКОВАНО РОЗВ'ЯЗАННЯ ДАНОЇ ПРОБЛЕМИ І НА ЯКІ СПИРАЄТЬСЯ АВТОР, ВИДІЛЕННЯ НЕ ВИРШЕНИХ РАНІШЕ ЧАСТИН ЗАГАЛЬНОЇ ПРОБЛЕМИ, КОТРИМ ПРИСВЯЧУЄТЬСЯ ОЗНАЧЕНА СТАТТЯ

Інвестиційна привабливість розглядається досить широко, хоча немає однозначних підходів щодо визначення як самого поняття, так і системи критеріїв та показників її оцінки. Питання інвестиційної діяльності широко висвітлені в працях таких вчених як І.А. Бланк, А.С. Музиченко, Г.В. Козаченко, Т.В. Майорова, А.А. Пересада, С.К. Реверчук, Ф.В. Федоренко, А.В. Ковальов, Д.М. Череваньов, А.Б. Гончаров, О.І. Гуроров, Б.І. Пшик, О.М. Ястремська, В.М. Хобта, В.П. Савчук та ін.

Стосовно сільськогосподарської сфери ця проблема знайшла відображення в працях П.Т. Саблука, П.С. Березівського, В.В. Липчука, Г.В. Черевка, Ю.Е. Губені, М.І. Кісіля, І.М. Школи, Т.І. Галецької та ін. Однак здебільшого проблема інвестиційної привабливості розглядається на рівні країни, регіону чи галузі. Інвестиційна привабливість самих сільськогосподарських підприємств досліджена недостатньо. В умовах удосконалення ринкових відносин вирішення завдання підвищення інвестиційної привабливості набуває особливого значення, оскільки необхідно визначити, чи може конкретне сільськогосподарське підприємство розглядатися як об'єкт інвестиційних інтересів, які особливості обраного підприємства як об'єкта інвестування, які види інвестиційних ризиків можуть заважати процесу інвестування, яких видів інвестицій потребує конкретне підприємство і наскільки воно є привабливим для потенційного інвестора.

ФОРМУЛЮВАННЯ ЦІЛЕЙ СТАТТІ (ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ)

Вільні інвестиційні кошти в економічному середовищі є обмеженими, а тому інвестори найчастіше схильні їх скеровувати лише в найефективніші і найперспективніші сфери господарювання. Їх розміщення тісно пов'язане з категорією інвестиційної привабливості. В економічній літературі немає однозначного трактування цього поняття, методів її визначення та шляхів підвищення. Здебільшого інвестиційну привабливість розглядають як сукупність суб'єктивних і об'єктивних причин, що сприяють процесу інвестування.

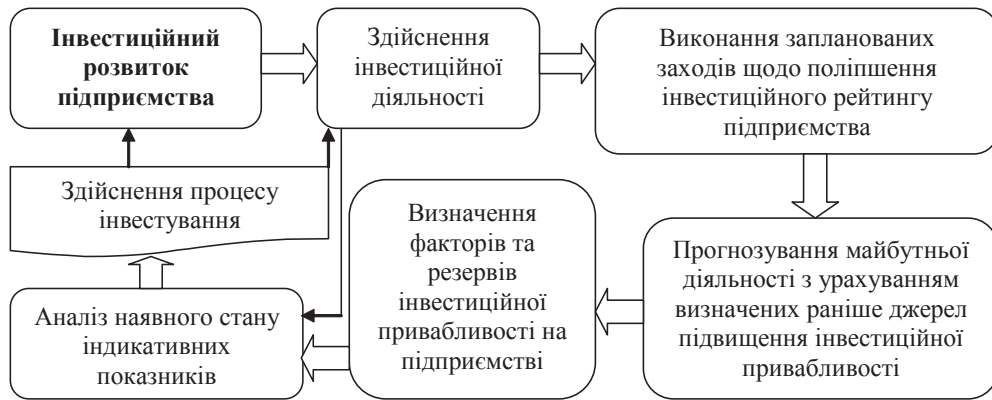
Доцільно розмежовувати інвестиційну привабливість регіону, галузі та окремого підприємства. Кожен із цих сегментів має окремий набір показників та різні підходи до їх визначення. Інвестиційна привабливість передусім визначається сприятливим інвестиційним кліматом у регіоні, галузі, а вже потім завершується визначенням інвестиційної привабливості об'єкта господарювання базового рівня — підприємства, де реалізуються конкретні проекти. Саме тому головним завданням у дослідженні інвестиційного середовища є з'ясування сутності та чинників формування інвестиційної привабливості сільськогосподарських підприємств.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ З ПОВНИМ ОБГРУНТУВАННЯМ ОТРИМАНИХ НАУКОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ

Інвестиційна привабливість — це не тільки фінансово-економічний показник, а й модель кількісних і якісних показників — оцінок зовнішнього середовища (політичного, економічного, соціального, правового) і внутрішнього позиціонування об'єкта у зовнішньому середовищі, його фінансово-технічного потенціалу, що дає змогу варіювати кінцевий результат. У сучасній економічній літературі немає чіткості у визначенні сутності інвестиційної привабливості та системи її оцінки. Так, Глазунов В. І. стверджує, що оцінка інвестиційної привабливості повинна дати відповідь на питання про те, куди, коли і скільки ресурсів може спрямувати інвестор у процесі здійснення інвестицій. Русак Н.О. і Русак В.А. зводять визначення інвестиційної привабливості об'єкта в основному до евристичних методів, пов'язаних з ранжуванням досліджуваних об'єктів на підставі оцінки спеціалістів (експертів) [3].

Інвестиційна привабливість підприємства як об'єкта інвестування є важливим показником, під яким слід розуміти його інтегральну характеристику з точки зору наявного фінансового стану, можливостей розвитку техніко-економічного та організаційного рівня виробництва, соціальної безпеки та інформаційної забезпеченості тощо. Приймаючи рішення про вкладання капіталу у той чи інший інвестиційний об'єкт, інвестор розглядає інвестиційну привабливість комплексно. Інвестору необхідно враховувати забезпечення високої привабливості на всіх етапах інвестиційних рішень — від вибору країни-реципієнта до визначення конкретного інвестиційного проекту.

Методичні дослідження інвестиційної привабливості мають ґрунтуватись на логіці інвестиційних рішень, яка передбачає вкладення коштів там, де сприятливіші умо-

Рис. 1. Система формування інвестиційної привабливості сільськогосподарських підприємств

Джерело: власні розробки авторів.

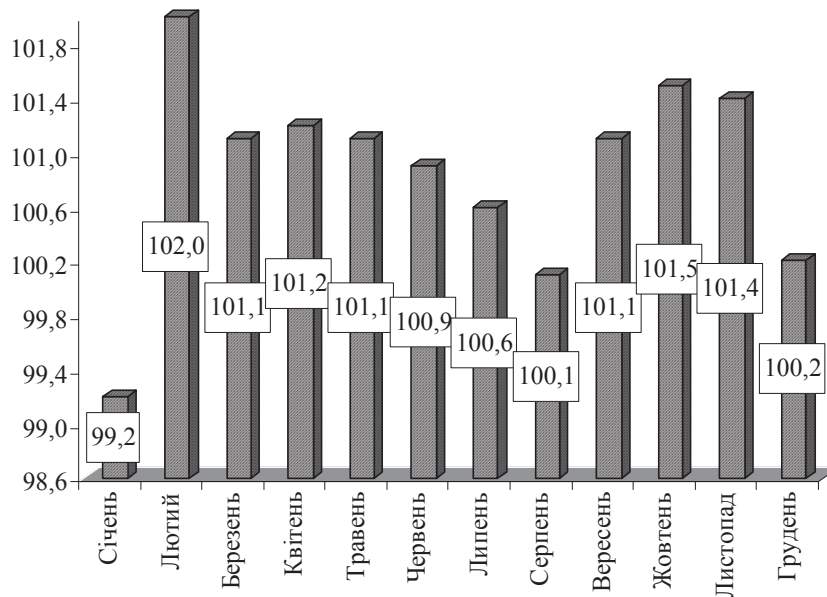
ви інвестування. Оскільки ідеальних умов у реальній практиці не буває, такі рішення приймаються, як правило, шляхом вибору більш прийнятних варіантів серед сукупності можливих. З урахуванням цього розроблено логічну схему процедури пошуку, вибору та прийняття інвестиційних рішень на основі порівняння, що має вид алгоритму: спочатку інвестор вибирає країну інвестування на основі міждержавної оцінки інвестиційної привабливості, потім галузь на основі міжгалузевої оцінки, далі регіон — й так до рівня окремого проекту. Таку модель пошуку рішень для групи інвесторів з невизначеними наперед цілями можна вважати найбільш оптимальною, оскільки вона дозволяє інвестору з різноплановими інтересами та можливостями оцінити інвестиційну привабливість на кожному рівні: країни, галузі, регіону, підприємства, проекту. Інвестиційна привабливість підприємства є багаторівневою інтегральною характеристикою. Це економічна категорія, що характеризується комплексом фінансово-економічних, соціальних, інформаційних, техніко-організаційних та інших показників, на основі яких можна прийняти об'єктивне рішення про доцільність вкладання коштів у певне підприємство (інвестиційний об'єкт).

Найпривабливішим методом фінансування інвестиційних проектів є самофінансування, яке здійснюється виключно за рахунок власних внутрішніх коштів підприємства, до яких відносять: чистий прибуток; амортизаційні відрахування; страхові суми відшкодування збитків; іммобілізовані надлишки основних та оборотних коштів, нематеріальних активів тощо. Акціонування — метод, який використовується для фінансування великих інвестиційних проектів із значними строками окупності витрат. Акціонерне фінансування здійснюється за рахунок додаткової емісії цінних паперів під конкретний інвестиційний проект, що забезпечує інвесторові участь у статутному капіталі підприємства. При цьому інвестор проводить: емісію акцій і розміщення їх серед зацікавлених інвесторів, включаючи державу, інших вітчизняних і зарубіжних суб'єктів підприємницької діяльності; емісію боргових зобов'язань у вигляді інвестиційних сертифікатів, облігацій; формування спеціалізованих інвестиційних компаній, у тому числі пайових. Боргове фінансування — застосовується при фінансуванні інвестиційних проектів із високою нормою прибутковості (яка перевищує ставку позичкового відсотка) та

незначними строками окупності витрат, тобто чітко визначеними шляхами успішної реалізації проекту. Інвестиційний кредит може функціонувати в таких формах: банківський; державний; міжнародний; податковий; товарний (лізинг); андеррайтинг (викуп корпоративних облігацій). Фінансування інвестиційних проектів шляхом надання дотацій — цей метод використовується для підтримки інвестиційних проектів урядовими чи неурядовими організаціями шляхом надання дотацій, грантів, субвенцій, спонсорської і донорської допомоги [2, с. 94—98].

Змішане фінансування базується на комбінаціях різних методів фінансування інвестиційних проектів. Надходження іноземного капіталу в Україну значною мірою стримуються відсутністю сприятливого інвестиційного клімату. Для іноземних інвесторів доцільно створити режим найбільшого сприяння. У цьому важливу роль відіграватиме законодавство щодо спеціальних економічних зон і територій пріоритетного розвитку. Найбільш інвестиційно-привабливими для іноземних інвесторів залишаються підприємства оптової торгівлі і посередництва в торгівлі, підприємства харчової промисловості та переробки сільськогосподарських продуктів, вкладення у які швидко окупаються. Іноземні підприємці, що вкладають кошти у харчову промисловість і перероблення сільськогосподарських продуктів, віддають перевагу виробництву імпортозаміщуючої продукції, для якої характерна швидка окупність капіталу й можливість швидкого захоплення ринку приймаючої країни. У підприємства цього виду діяльності переважно вкладають кошти інвестори з країн ЄС, основними з яких є: Великобританія, Нідерланди, Німеччина, Данія, Швеція.

Експерти Світового банку дали негативну оцінку вітчизняному інвестиційному клімату, який склався в Україні за останні роки. Серед головних причин існуючої ситуації називають відсутність за останні шість років економічних і регуляторних перетворень, які мають послідовно реалізуватися в державі. Розглядаючи макрорівень, інвестор зважає на той факт, що основними критеріями інвестиційної привабливості галузі є: рівень прибутковості; рівень інвестиційних ризиків; рівень перспективності розвитку галузей і підгалузей. Інвестиційна привабливість визначається не тільки кон'юнктурою ринку, але й політичною ситуацією і особливостями еко-

Рис. 2. Прогноз впливу інвестиційних ризиків на фінансові показники діяльності сільськогосподарських підприємств Житомирської області (2014–2016 рр.), %

Джерело: розраховано авторами на основі методики факторного моделювання впливу досліджуваних величин та використання даних Головного управління статистики у Житомирській області за 2014–2016 рр. [6].

номічно-соціального розвитку, які суттєво впливають на інвестиційну активність і формують її особливості. Підвищення інвестиційної привабливості як чітко спланований елемент стратегічного розвитку підприємства повинно відбуватися у рамках наступної системи (рис. 1).

Для сучасного стану України в цілому характерні політична та економічна нестабільність, відсутність гарантій повернення коштів. Ці та інші фактори формують специфіку інвестиційних пропозицій на ринку та визначають перспективу реалізації малих і середніх інвестиційних проектів, які мають строк окупності не більше двох років. Це пояснюється тим, що: малі та середні проекти дають можливість не ризикувати великими сумами в сучасних умовах нестабільності; з поліпшенням ситуації на українському ринку такі проекти створять фундамент і можливість розширення діяльності інвесторів; реалізація за світовими цінами на зовнішньому ринку призведе до скорочення витрат на виробництво та підвищення показників рентабельності [4, с. 203–205].

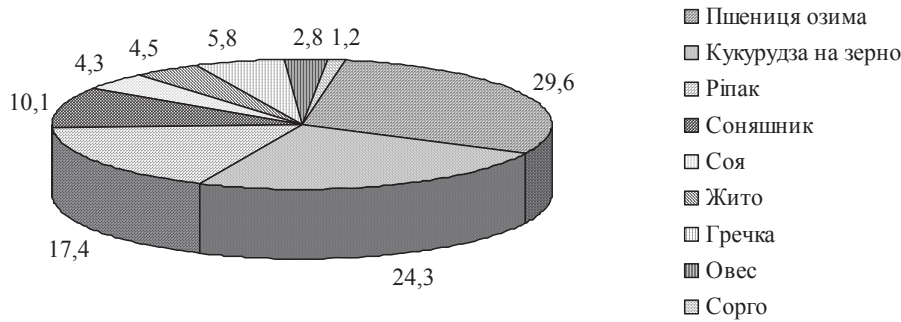
Таким чином, з'ясування факторів та визначення резервів підвищення інвестиційної привабливості лежить у основі теоретичного обґрунтування проблеми формування достатньої конкурентоспроможності підприємства на інвестиційному ринку й безперечно пов'язано з загальними факторами інвестиційної привабливості, які укрупнено можна розподілити на: фінансово-економічні, соціальні, інформаційні. Серед діючих факторів і резервів підвищення інвестиційної привабливості основне значення доцільно приділити першій групі чинників, які безперечно мають найсуттєвіший вплив на формування рівня інвестиційної привабливості підприємства.

До фінансово-економічних факторів і резервів підвищення інвестиційної привабливості пропонується віднести: підвищення ефективності використання основних фондів на підприємстві; зростання якості управлін-

ня кредиторською й дебіторською заборгованістю; ріст ефективності використання оборотних коштів; удосконалення управління прибутком підприємства; запровадження маркетингових заходів та управління якістю; підвищення ефективності управління ціноутворенням на продукцію підприємства; зростання ефективності діяльності підприємства за рахунок впровадження екологічно безпечного обладнання; налагодження та якості діяльності внутрішнього аудиту.

Оцінка ефективності заходів із підвищення рівня інвестиційної привабливості підприємства дозволяє виявити величину економічного ефекту, сформованого із наступних елементів: прискорення оборотності оборотних коштів підприємства на базі зменшення кредиторської та дебіторської заборгованості й виробничих запасів; впровадження заходів зі зміни обсягу коштів на рахунок підприємства, а також обсягу поточних фінансових інвестицій з метою створення найкращого співвідношення між обіговими коштами у виробничій та невиробничій сферах, оптимізації ліквідності та платоспроможності підприємства. Залежно від ступеня впливу на фінансовий стан сільськогосподарських підприємств можна виділити допустимий, критичний і катастрофічний ризики. Допустимий ризик — це ймовірність втрати підприємствами прибутку. Критичний ризик пов'язаний із втратою передбачуваного виторгу (виручки від реалізації продукції, робіт та послуг). Найнебезпечнішим є катастрофічний ризик, що призводить до втрати всього майна й банкрутства підприємств. Через відмінності й особливості галузей і регіональних систем фактори, що стримують інвестиційну діяльність, істотно відрізняються [1, с. 106–107].

Комплексний вплив зазначених факторів на рівень інвестиційної привабливості, а отже, і фінансові показники діяльності сільськогосподарських підприємств визначено на основі факторного моделювання фінансових потоків сільськогосподарських підприємств Житомирської області (рис. 2).

Рис. 3. Структура посівних площ досліджуваних сільськогосподарських підприємств Житомирської області в середньому за 2014—2016 рр.

Джерело: розраховано авторами на основі використання даних Головного управління статистики у Житомирській області за 2014—2016 рр.

Найбільш доцільним та найменш затратним способом підвищення рівня інвестиційної привабливості сільськогосподарських підприємств Житомирської області, на нашу думку, є оптимізація їх виробничої структури за напрямком виробничої системи. Саме тому було опрацьовано річну звітність 126 сільськогосподарських підприємств Житомирської області з різними характеристиками господарського використання земельних угідь (у т.ч. з різними природно-кліматичними умовами господарювання). При аналізі й оцінці цих показників ефективності слід пам'ятати, що завдяки трансформації земельних угідь і вдосконаленню їх структури, підвищенню (зниженню) частки ріллі у загальній площі сільськогосподарських угідь, а інтенсивних культур — у структурі посівів, підвищенню коефіцієнта повторного використання землі до оптимальних рівнів можливості господарства щодо збільшення обсягу виробництва продукції зростатимуть, а відтак, і зростатиме рівень інвестиційної привабливості останніх (рис. 3).

У процесі побудови факторної залежності застосовано методи статистичної обробки даних, які включають необхідний математичний апарат і програмне забезпечення для персональних комп'ютерів, зокрема, засоби табличного та графічного аналізу статистичних даних програми Excel. Пропонується чотирьохфакторна економетрична залежність:

$$Y = f(x_i, a_j) \quad (1)$$

Y — обсяг чистої продукції рослинництва, грн; a_j — числові коефіцієнти продуктивності (параметри процесу); x_1 — обсяг виробництва, ц; x_2 — собівартість ви-

робництва, грн; x_3 — врожайність сільськогосподарських культур, ц/га; x_4 — ціна реалізації товарної продукції, грн. Специфікація моделі — лінійна:

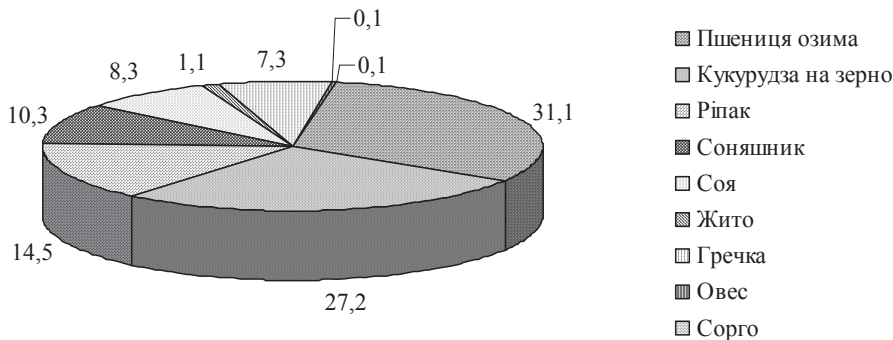
$$\tilde{y}_x = a_0 + a_1x_1 + a_2x_2 + a_3x_3 + a_4x_4 \quad (2)$$

Таким чином, отримуємо факторну економетричну залежність, яка має наступну кореляційно-регресійну складову виробництва від включених до моделі факторів:

$$\tilde{y}_x = (-382942,9495) + 1,1634x_1 + 157823,3851x_2 + (-1,2241)x_3 + 34434,1873x_4 \quad (3)$$

Коефіцієнти регресії показують, на скільки зміниться вартість чистої продукції у разі зміни кожного фактора на одиницю його вимірювання при фіксованих значеннях інших факторів, включених до рівняння. Так, збільшення обсягу виробництва на 1 ц збільшує вартість чистої продукції на 0,02 % грн., а зменшення — навпаки: призведе до зменшення вартості чистої продукції на 0,031 %. Збільшення ціни сільськогосподарської сировини на 1 грн. призведе до зростання вартості чистої продукції на 0,058 %. У результаті оцінки парних коефіцієнтів кореляції (гухі) виявляємо тісний зв'язок з таким фактором як обсяг товарної продукції підприємства і врожайність сільськогосподарських культур — 0,9 та слабкий з ціною реалізації — 0,2 (цей показник було скориговано коефіцієнтною залежністю, оскільки ціна реалізації сільськогосподарської продукції залежить не від економічних змін у господарській діяльності досліджуваного підприємства, а від кон'юнктури ринку).

Представляє інтерес, як за допомогою часткових коефіцієнтів детермінації зміниться загальний обсягу

Рис. 4. Структура посівних площ досліджуваних сільськогосподарських підприємств Житомирської області в контексті перспективи розвитку їх інвестиційної привабливості за результатами факторного кореляційно-регресійного аналізу

Джерело: розраховано авторами на основі використання даних Головного управління статистики у Житомирській області за 2014—2016 рр.

Рис. 5. Розподіл виробничих галузей сільськогосподарських підприємств Житомирської області за зонами їх інвестиційної привабливості (2014–2016 рр.)

Джерело: власні дослідження авторів з використанням методики [5, с. 12–13].

варіації за рахунок кожного включеного в модель фактора. За методом головних компонентів визначено вагомість розрахованих коефіцієнтів для чистої продукції галузі рослинництва в досліджуваних сільськогосподарських підприємствах Житомирської області у відповідності із факторами, які на неї впливають та побудовано перспективну оптимізацію структури посівних площ в контексті підвищення рівня їх інвестиційної привабливості (рис. 4).

Коефіцієнт множинної кореляції, який характеризує тісноту зв'язку між результативною і факторною ознаками $R = 0,963$ або 96%. Таке близьке до 1 значення коефіцієнта свідчить про високу тісноту зв'язку між чистою продукцією підприємства та досліджуваними факторами. Коефіцієнт множинної детермінації $R^2 = 0,9278$ показує, що варіація чистої продукції підприємства, яка пояснюється варіацією включених до рівняння регресії факторів, дорівнює 92,8%. Розкладання загального обсягу варіації чистої продукції на варіацію за рахунок кожного включеного до рівняння фактора показує, що у розрахованій нами залежності найбільші можливості збільшення вартості чистої продукції закладено у обсязі врожайності ($\beta_1 = 0,88$), тому що за зміни на одне середнє квадратичне відхилення обсягу врожайності сільськогосподарських культур, вартість чистої продукції змінюється на 0,88 свого середнього квадратичного відхилення. Далі за ступенем впливу йдуть такі фактори, як: товарна продукція (0,09) та ціна реалізації (0,02).

З метою визначення стратегічних для інвестування галузей сільськогосподарських підприємств Житомирської області використано результати ранжування останніх (галузей сільського господарства) за середнім інтегральним показником інвестиційної привабливості, а також враховано розподіл пріоритетів розвитку аграрної сфери Житомирщини в контексті формування ефективного інвестиційного середовища (рис. 5).

Таким чином, інвестиційна привабливість сільськогосподарських підприємств Житомирської області гарантується вкладеннями, які спрямовані на поліпшення стану, рівня забезпеченості та використання техніки, обладнання та устаткування цих виробничих галузей.

ВИСНОВКИ З ДАНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ І ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ РОЗВІДОК У ДАНОМУ НАПРЯМІ

Відродження інвестиційної активності в галузі сільського господарства дає поштовх для економічного розвитку регіонів країни, галузей, окремих підприємств, що потребують негайної й радикальної модернізації та оновлення. Забезпечення стабільного розвитку інвестиційного процесу в сільськогосподарських підприємствах неможливе на основі використання застарілої техніки й технологій, за недосконалої організації виробництва й важких умов праці. Цей процес може розвиватися лише за умови інноваційного його наповнення, що забезпечить підвищення інвестиційної привабливості сільськогосподарських підприємств. Вкладаючи кошти у сільськогосподарське підприємство інвестор оцінює інвестиційний клімат у галузі, інвестиційну ситуацію на підприємстві та його інвестиційну привабливість.

Найважливішими характеристиками та чинниками, що зумовлюють інвестиційну привабливість сільськогосподарських підприємств, є: географічне положення підприємства; наявність дорожньої мережі та наближеність підприємства до транспортних комунікацій; розміри землекористування; розвиток виробничої та соціальної інфраструктур; демографічна ситуація в регіоні; види продукції, що випускаються, їх обсяг, конкурентоспроможність та можливості диверсифікації діяльності; попит на внутрішньому ринку й експортні можливості; доступність сировини і матеріалів; кооперація з

іншими підприємствами; виробничі потужності підприємства; характер технологій та наявність сучасного устаткування; екологічна безпека виробництва; місце підприємства в галузі та належна йому частка ринку; якісний і кількісний стан персоналу; система управління та його структура; рівень заробітної плати; форма власності тощо.

Оцінку галузевої привабливості інвестори часто здійснюють на основі конкурентоспроможності галузі, яка характеризується збільшеннями темпів росту рентабельності виробництва, нарощуванням виробничих потужностей, збільшенням фондооснащеності та фондоозброєності праці в підприємствах, що дозволяє прийняти рішення стосовно доцільності вкладення інвестицій в аграрні підприємства. Аналіз основних економічних показників, які характеризують галузь, показав зростання обсягу виробництва валової продукції сільськогосподарства в зерновиробництві, молочному та м'ясному скотарстві. Приріст інвестицій позитивно впливає на динаміку виробництва валової продукції сільськогосподарства в цілому й у розрізі окремих його галузей. Аналізуючи економічну ефективність інвестицій в сільське господарство, слід зазначити, що в районах, де стабільно відбувається інвестиційний процес, господарства демонструють позитивні фінансові результати діяльності.

Література:

1. Березівський П.С. Економічна ефективність виробництва сільськогосподарської продукції в аграрних формуваннях: монографія / П.С. Березівський, Г.В. Брик. — Львів: Ліга-Прес, 2013. — 233 с.
2. Васківська К.В. Організаційно-економічний механізм функціонування сільськогосподарських підприємств: теорія, методика, практика: монографія / К.В. Васківська — Львів: Ліга-Прес, 2014. — 185 с.
3. Вишняк Г.О. Формування системи моніторингу інвестиційного розвитку сільськогосподарських підприємств / Г.О. Вишняк // Вісник Бердянського університету менеджменту і бізнесу. — 2015. — № 1. — С. 58—62.
4. Гуроров А.О. Економічне обґрунтування раціональних розмірів сільськогосподарських підприємств: теорія та практика: монографія. / А.О. Гуроров. — Х.: Міськдрук, 2012. — 376 с.
5. Кузьома В.В. Економічне зростання діяльності сільськогосподарських підприємств на основі інтенсифікації землекористування: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук / В.В. Кузьома. — К.; КНЕУ, 2011. — 20 с.
6. Мороз Л.І. Моделювання матеріально-фінансових потоків внутрішньовиробничих логістичних систем з регенерацією: Пробл. економіки та упр. / Л.І. Мороз // Вісн. Нац. ун-ту "Львів. Політехніка". — 2009. — С. 355—361.

References:

1. Bereziv's'kyj, P.S. (2013), *Ekonomichna efektyvnist' vyrobnytstva sil's'kohospodars'koi produktsii v ahrarnykh formuvanniakh* [Economic efficiency of agricultural production in agricultural formations], Liha-Pres, Lviv, Ukraine.

2. Vas'kivs'ka, K.V. (2014), *Orhanizatsijno-ekonomichnyj mekhanizm funktsionuvannia sil's'kohospodars'kykh pidpryemstv: teoriia, metodyka, praktyka* [Organizational-economic mechanism of functioning of the agricultural enterprises: the theory, methodology, practice], Liha-Pres, Lviv, Ukraine.

3. Vyshniak, H.O. (2015), "Formation of monitoring of farm investment", *Visnyk Berdians'koho universytetu menedzhmentu i biznesu*, vol. 1, pp. 58—62.

4. Hutorov, A.O. (2012), *Ekonomichne obgruntuvannia ratsional'nykh rozmiriv sil's'kohospodars'kykh pidpryemstv: teoriia ta praktyka* [Economic justification of rational dimensions of agricultural enterprises: Theory and Practice], Mis'kdruk, Kharkov, Ukraine.

5. Kuz'oma, V.V. (2011), "Economic growth of agricultural enterprises on the basis of land use intensification", Ph.D. Thesis, Economics and Enterprise Management, Kyiv National Economic University of Vadym Hetman, Kyiv, Ukraine.

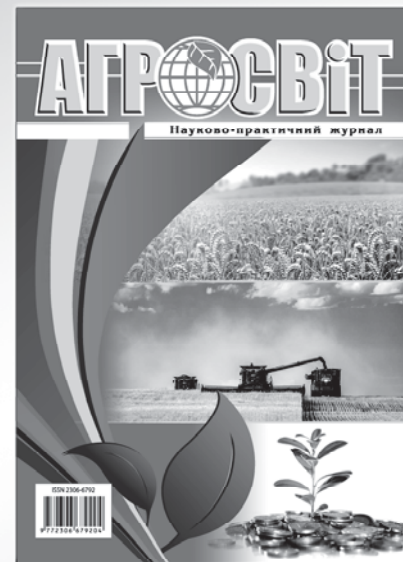
6. Moroz, L.I. (2009), "Modeling of material and financial flows internal logistics systems with regeneration", *Visn. Nats. un-tu "L'viv. Politekhnik"*, vol. 4, pp. 355—361.

Стаття надійшла до редакції 28.01.2017 р.

АГРОСВІТ

www.agrosvit.info

Передплатний індекс: 23847

Виходить 24 рази на рік

Журнал включено до переліку наукових фахових видань України, в яких можуть публікуватися результати дисертаційних робіт на здобуття наукових ступенів доктора і кандидата наук з ЕКОНОМІКИ